

**Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка
Навчально-науковий інститут історії та
соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського**

СИЛАБУС
навчального курсу

СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

Спеціальність – 033 філософія
Освітній ступінь – бакалавр
Форма навчання – денна
Форма підсумкового контролю – екзамен
Викладач – док. філос.н., проф. Мельник А.І.
Телефон – 050 203 80 62
E-mail: 1747729@ukr.net
Години консультацій – пн. 12:00-13:00 (208 ауд.)

2021-2022

Освітньо-кваліфікаційна програма	
Кількість кредитів	4
Рік навчання	3
Семестр	6
Компонент освітньої програми	Обов'язковий компонент (ОК)
Мова викладання	Українська
Формат курсу	Денна
Опис дисципліни	
Загальна кількість годин	120
Обсяг курсу	Денна форма: 34 годин аудиторних (з них: 18 годин лекцій; 16 годин практичних занять), 86 години самостійної роботи.
Мета курсу	Метою викладання навчальної дисципліни є: опанування студентами системи знань про основні принципи і засади соціального прогресу та формування вмінь та компетенцій для подальшого їхнього застосування у науково-теоретичній та суспільно-практичній діяльності, засвоєння основних категорій та понять соціальної філософії та оволодіння соціально-філософської теорії.
Електронний ресурс	Zoom. Google Classroom.
Формування програмних компетентностей	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями. ЗК3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел. ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. СК7.Здатність аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки. СК15. Знання категорій, інструментарію філософського дослідження феномену культури, специфіку різноманітних форм існування культури як історико-філософського процесу, знання щодо культурного буття людини, головних напрямів соціально-філософської думки, філософських теорій суспільного розвитку.

Програмні результати навчання	<p>ПР2. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію.</p> <p>ПР3. Знати основні етапи, напрямки в історії світової та вітчизняної філософії.</p> <p>ПР5. Спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.</p> <p>ПР21. Вміти ефективно проводити філософсько-освітню роботу з представниками різних релігій на основі толерантності і повазі до віруючих.</p>
--------------------------------------	--

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усьог о	у тому числі				
л		с	лаб.	нд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Соціальна філософія : коло проблем функції і завдання	13	2	2			9
Тема 2. Проблеми суспільства в історії давньої філософії.	13	2	2			9
Тема 3. Середньовічна соціально-філософська думка.	13	2	2			9
Тема 4. Соціальна філософія Нового часу.	13	2	2			9
Тема 5. Соціальна філософія ХІХ – ХХ ст.	13	2	2			9
Разом за змістовим модулем 1	65	10	10			45
Змістовий модуль 2.						
Тема 6. Основні сфери соціального життя. Структура суспільства.	15	2	2			11
Тема 7. . Політична діяльність та політична культура суспільства.	13	2	2			9
Тема 8. Структура суспільства.	14	2	2			10
Тема 9. Філософія історії.	13	2				11
Разом за змістовим модулем 2	55	8	6			41
Разом	120	18	16			86

Літературні джерела

Основна література

- Андрущенко В. Історія соціальної філософії /В.Андрущенко. – К.: Тандем, 2000. – 416 с.

2. Бичко І. В. Філософія : Курс лекцій: Навч. посібник для студ. вузів / І.В.Бичко, І.В.Бойченко, М.І.Бойченко. — К. : Либідь, 2001. — С. 193-228.
3. Губерський Л. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія. Підручник для вищих навчальних закладів / В.Андрущенко, Л.Губерський, М.Михальченко. Вид. 3-є, випр. та доп. — К.: Генеза, 2006. — 656 с.
4. Бергер П. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания / П.Бергер, Т.Лукман [Перевод Е. Руткевич]. — М.: Медиум, 1995. — 323 с.
5. Вебер М.. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / М.Вебер; пер. з нім. — К: Основи, 1998. — 534 с.
6. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда / Э.Дюркгейм; пер. с фр. // Дюркгейм Э. О разделении общественного труда. Метод социологии. — М.: Наука, 1991. — С. 5-129, 307-380.
7. Зиммель Г. Как возможно общество? // Зиммель Г. Избр.: В 2-х т.т. - М.: Юрист, 1996. - Т.2. - С.509 - 528.
8. Манхейм К. Идеология и утопия / Манхейм; пер. с нем.. - М.: Юрист, 1994. - С.7 - 94, 164 - 219.
9. Маркс К. Економічно-філософські рукописи 1844 року / К.Маркс; пер. з нім. // Маркс К., Енгельс Ф. З ранніх творів. — К.: Політвидав України, 1973. — С.520 – 532, 578 – 597.
10. Мід Дж. Г. Дух, самість і суспільство. З точки зору соціального біхевіориста / Дж.Г.Мід; пер. з англ. — К. : Український центр духовної культури, 2000. — 374 с.
11. Парсонс Т. Соціальна структура і особистість / Т.Парсонс; пер. з англ.. — К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2011. — 338 с.

Додаткова: 1.

1. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму. — 2 вид., перероб. — К. : Критика, 2001. — 272 с.
2. Андрущенко В.М., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія. — К., 1996. — Розд.5.
3. Артур С. Данто. Аналитическая философия истории. Идея-Пресс, Москва, 2002.
4. Бек У. Общество риска: На пути к другому модерну / Ульрих Бек [перевод с немецкого В.Седельника и Н.Федоровой]. — М: Прогресс-Традиция, 2000. — 384 с.
5. Бердяев Н.А. Смысл истории. — М., 1990.
6. Бойченко І.В. Філософія історії. — К., 2000.

7. Бурдьё П. Начала. /Перевод Шматко Н.А. – М.: Socio-Logos, 1994. – 288 с.
8. Вебер М. Государство і суспільство /М.Вебер; пер. з нім. – К.: Всесвіт, 2012. – С. 23-58, 184-216.
9. Вико Дж. Основания новой науки об общей природе наций. — Москва, Киев, 1994. — С.377-460.
10. Габермас Ю. До реконструкції історичного матеріалізму / Ю. Габермас ; [пер. з нім. В.Купліна]. – К. : Дух і Літера, 2014. – 320с.
11. Гаєвський Б.А. Філософія політики. – К.: Вища школа, 2005.- 176 с.
12. Ганчев П. Глобализация цивилизации и необходимость новой формы философии / П. Ганчев // Вопр. философии. – 2007. – №8. – С.160-166.
13. Горкгаймер М. Критика інструментального розуму [Текст] / М. Горкгаймер ; [пер. з нім. М. Култаєва]. – Київ : ППС-2002, 2006. – 282 с.
14. Гошовський М.М., Кучерявий І.Т. Ідея прогресу в соціальній філософії. — К., 1993.
15. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. — М., 1991. — С. 85-125, 471-480.
16. Драч Г.В. Философия о будущем цивилизации / Г. В. Драч // Вестн. Моск. ун-та. Сер. 7, Философия. – 2006. – №4. – С.99-106.
17. Дюркгейм Э. Метод социологии /Э.Дюркгейм; пер. с фр. // Дюркгейм Э. О разделении общественного труда. Метод социологии. – М.: Наука, 1991. – С.411- 527.
18. Жекин Г.В. Социальная философия истории. — К., 1996.
19. Зиммель Г. Філософія грошей. – К.: ПРОМІНЬ, 2010. – 504 с.
20. Ильин М.В. , Коваль Б.И. Что есть политика и что – наука о политике? (Опыт нетрадиционного обзора.) // Полис. – 1991. - №4.
21. Кастельс М. Информационная эпоха: Экономика, общество и культура. М.: ГУ ВШЭ, 2000.
22. Колінгвуд Р. Дж. Ідея історії. К., 1996.
23. Луман Н. Поняття цілі та системна раціональність: щодо функції цілей у соціальних системах. – К.: Дух і Літера, 2011. – С. 211-282.
24. Маркс К. До критики політичної економії // Маркс К., Енгельс Ф. Твори. — Т.13. — С.5-9.
25. Мащенко С.Т. Філософські обрії Олександра Довженка. — Чернігів. — 2004. — С.70-103.
26. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини. — К., 1995. — Розд.7.
27. Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс. // Эстетика. Философия культуры. М., 1991.

28. Попкова Н.В. Глобальные проблемы современности и технологическое развитие / Н. В. Попкова // Вестн. Моск. ун-та. Сер. 7, Философия. – 2005. – №1. – С.96-107.
29. Рюзен Й. Нові шляхи історичного мислення. Львів, Літопис, 2010.
30. Соціальна філософія: Короткий Енциклопедичний Словник. - Київ - Харків: Рубікон, 1997.
31. Сучасна зарубіжна соціальна філософія : Хрестоматія / Міжнародний фонд "Відродження" / Віталій Лях (упоряд.). — К. : Либідь, 1996.
32. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями : Хрестоматія / Міжнародний фонд "Відродження" / С.Л. Удовік (ред.), В.В. Лях (упоряд.), В.С. Пазенок (упоряд.). — К. : Ваклер, 1996
33. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії в 2-х т., К. 1995.
34. Уайт Х. Метаісторія: Историческое воображение в Европе XIX века. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2002. –528 с.)
35. Філософія історії. — К., 2000.
36. Філософія політики / Авт.- упорядник В.П. Андрущенко – К.: Знання України, 2003, 400с.
37. Філософія. Хрестоматія / Подільська держ. аграрно-технічна академія / Іван Васильович Демчик (упоряд.). — 2.вид. — Кам'янець-Подільський : Абетка, 2000.
38. Філософський словник соціальних термінів. – Х.: Корвін, 2002.
39. Фукуяма Ф. Конец истории? // Вопр. филос., 1990, N 3, С. 134-148.
40. Шевченко В.І. Філософія поступу і стратегія України // Віче. — 1993. — №4.
41. Шпенглер О. Закат Европы. — М., 1993. — Т.1. — С.131-165, 262-266.
42. Эйзенштадт Ш. Революция и преобразование обществ. – М.: Аспект Пресс, 1999. – 416 с.
43. Эпштейн М. Эрос цивилизации. Ирония желания и конец истории / М. Эпштейн // Вопр. философии. – 2006. – №10. – С.55-69.
44. Ясперс К. Истоки истории и ее цель / К. Ясперс «Смысл и назначение истории». М.:Прогресс,1991.С.28-287.
45. Ящук Т.І. Філософія історії. Курс лекцій. К.: Либідь, 2004

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського www.nbuv.gov.ua

	<p>2. Освітній дискурс: збірник наукових праць http://www.journal-discourse.com/uk/</p> <p>3. Сайт Національної парламентської бібліотеки України http://nplu.org</p> <p>4. Сайт Державної науково-технічної бібліотеки України http://www.gntb.gov.ua</p>
<p>Політика дисципліни та оцінювання</p>	<p>Студент має право:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад предмету, змісту першоджерел; - вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять; - відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку; - отримати індивідуальні консультації у викладача. <p>Студент зобов'язаний:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин; - брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача; - виконати індивідуальне завдання - самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не підготував самостійну роботу, до екзамену не допускається. - набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів. <p>Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж двох тижнів після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).</p> <p>Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbL-VH/view)). У процесі навчання та при підготовці самостійної роботи, виконанні індивідуальних</p>

	<p>завдань, забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.</p> <p>Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.</p>																												
<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використуватися під час викладання курсу</p>	<p>Словесний (пояснення, розповідь, лекція, дискусія); наочний (ілюстрації, демонстрації); робота з книгою (читання, конспектування, вивчення, реферування, цитування, виклад, складання плану); відео-методи (перегляд); практичний. Робота в бібліотеці та з науковими інтернет-джерелами. Підготовка презентацій, індивідуальних навчально-дослідних завдань. Аналіз відео-метаріалів. Робота в системі Zoom та GoogleClassroom.</p>																												
<p>Оцінювання</p>	<p style="text-align: center;">Шкала оцінювання</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th rowspan="2" style="width: 15%;">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th> <th rowspan="2" style="width: 10%;">Оцінка за шкалою ECTS</th> <th colspan="2" style="text-align: center;">Оцінка за національною шкалою</th> </tr> <tr> <th style="width: 30%;">для екзамену, курсової роботи (проєкту), практики</th> <th style="width: 45%;">для заліку</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">90 – 100</td> <td style="text-align: center;">A</td> <td style="text-align: center;">відмінно</td> <td rowspan="5" style="text-align: center;">зараховано</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">83 – 89</td> <td style="text-align: center;">B</td> <td rowspan="2" style="text-align: center;">добре</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">75 – 82</td> <td style="text-align: center;">C</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">68 – 74</td> <td style="text-align: center;">D</td> <td rowspan="2" style="text-align: center;">задовільно</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">60 – 67</td> <td style="text-align: center;">E</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">35 – 59</td> <td style="text-align: center;">F_x</td> <td style="text-align: center;">незадовільно з можливістю повторного складання</td> <td style="text-align: center;">не зараховано з можливістю повторного складання</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">0 – 34</td> <td style="text-align: center;">F</td> <td style="text-align: center;">незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> <td style="text-align: center;">не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> </tr> </tbody> </table>	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою		для екзамену, курсової роботи (проєкту), практики	для заліку	90 – 100	A	відмінно	зараховано	83 – 89	B	добре	75 – 82	C	68 – 74	D	задовільно	60 – 67	E	35 – 59	F _x	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS			Оцінка за національною шкалою																									
		для екзамену, курсової роботи (проєкту), практики	для заліку																										
90 – 100	A	відмінно	зараховано																										
83 – 89	B	добре																											
75 – 82	C																												
68 – 74	D	задовільно																											
60 – 67	E																												
35 – 59	F _x	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання																										
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни																										